

Otuz Milyon Kelime: Çocuğunuzun Beynini Geliştirin *

Mehmet ÖZENC**

Öz

Çocukların beyin gelişimlerinin büyük ölçüde erken çocukluk döneminde tamamlandığı bilim insanlarının üzerinde anlaşıldığı konulardan birini oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalara göre erken çocukluk dönemine yapılan yatırım diğer gelişim dönemlerine göre yedi-sekiz kat daha fazla getiri sağlamaktadır. Kulak burun boğaz cerrahı olan Dr. Dana Suskind, karşılaşmış olduğu hastalarından yola çıkarak erken çocukluk döneminde ki dil gelişimine ve bu süreçte ki ebeveyn rolüne dikkat çekmek amacıyla "Otuz Milyon Kelime: Çocuğunuzun Beynini Geliştirin" isimli kitabı yazmıştır. Bu çalışmada Suskind'in 7 bölümden oluşan kitabı amaç ve içerik yönünden incelenmeye ve okuyuculara tanıtılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk, dil gelişimi, zengin dil ortamı, ebeveyn rolü, beyin inşası

Thirty Million Words: Building A Child's Brain

Abstract

It is one of the topics scientists agree that children's brain development is largely completed in early childhood. According to the researches, the investment made in early childhood yields seven to eight times more income than other developmental periods. Doctor Dana Suskind, an otolaryngologist, wrote a book titled "Thirty Million Words: Improve Your Child's Brain" in order to draw attention to language development in early childhood and the parental role in this process. In this study, Suskind's book, consisting of 7 chapters, has been tried to be analyzed in terms of purpose and content and introduced to readers.

Keywords: Early childhood, language development, rich language environment, parental role, brain building

Giriş

Araştırmacılar; çocukların öğrenme mekanizmalarının neler olduğu, bunların nasıl çalıştığı ve nelerden etkilendiği üzerinde uzun yıllar boyunca çalışmalar yürütmüşler ve yürütmeye de devam etmektedir. Bir dönem çocukların beyinlerinin boş bir levha olduğu görüşü öne çıkmıştır. Bu teoriye göre öğretmenler öğrencilerine aktarmak istedikleri her türlü bilgiyi aktarabilmektedir. Bir başka teoriye göre ise çocuklar doğumla birlikte bir takım bilgilere sahiptir ve uygun soruların sorulması ile bu bilgileri hatırlayabilmektedir. Daha sonraları ise çocukların öğrenmesinde zekânın yani kalıtımın tek başına belirleyici olduğu görüşü ortaya atılmıştır. Çocuklar doğuştan zeki ise her türlü bilgiyi öğrenebilir. Bu görüşe karşılık olarak ise çevrenin çocukların öğrenmesinde önemli bir yeri olduğu düşüncesi savunulmuştur. İlerleyen yıllarda ise hem kalıtımın hem de çevrenin çocukların öğrenme mekanizmaları üzerinde etkin olduğu düşüncesi bilim dünyasında ağırlık kazanmaya başlamıştır. Kalıttan kasit çocukların doğuştan sahip oldukları zekâ düzeyleridir ve şu ana kadar anne karnında veya doğumdan sonra çocukların zekâ düzeylerini arttıran bir ilaç-tedavi bulunamamıştır. Çocukların

*Kitap İncelemesi, Buzdağı Yayınevi, Ankara. 297 s. ISBN: 978 605 8213241. Yazar: Dr. Dana SUSKIND

** Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, Nizip Eğitim Fakültesi, Gaziantep. mozcnc51@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6339-4092

öğrenme mekanizmalarında zekâ düzeyleri ve çevresel faktörler belirleyici ise ve bu belirleyicilerden biri olan zekâ düzeyine etki edilemiyorsa geriye sadece çevresel faktörler kalmaktadır.

Çocukların öğrenme mekanizmalarının gelişiminde çevresel faktörler çok önemlidir. Çevresel faktörlerin içinde de ilk akla gelen ailedir. Çocukların ilk öğretmenleri anne ve babalarıdır. Yapılan çeşitli araştırmalar da çocukların ilk öğrenmelerinin anne karnında başladığı tespit edilmiştir. Anne karnında başlayan öğrenme süreci bireyin yaşamının sonuna kadar devam etmekle birlikte temelleri bu süreçte atılmaktadır. Çocuğun doğumu ile de hızlı bir öğrenme faaliyeti başlamaktadır. Öğrenme için çocuğun doğumundan sonraki ilk yıllar kritik bir öneme sahiptir. Kritik öneme sahip bu yıllarda çocukların yanında ebeveynleri bulunmaktadır. Dr. Dana Suskind bu iki gerçeklikten hareket ederek çocukların beyinlerinin tam potansiyeline ulaşması için erken çocukluk döneminde ebeveynlerin rolüne ve önemine dikkat çekmek amacıyla “Otuz Milyon Kelime: Çocuğunuzun Beynini Geliştirin” isimli kitabı yazmıştır. Kitabı okuyucular için ilk başta ilginç kılacak ve dikkatlerini çekecek durum yazarın pediatrik koklear implant cerrahı olmasıdır.

Kitabın isminde yer alan “Çocuğunuzun Beynini Geliştirin; kavra, konuş, karşılıklı yap” ifadesi okuyuculara kitap içinde verilen mesajların özüdür. Başlık kitabın içinde anlatılanları yansıtmaktadır. Kitabın içeriğine geçilmeden Otuz Milyon Kelime [OMK] kitabı için dünyaca tanınmış bilim insanlarının ve yazarların övgülerinin olduğu iki sayfa okuyucuyu karşılamaktadır. Aynı şekilde arka kapakta da Türkiye’de tanınan ve bilinen eğitimcilerin ve yazarların OMK ile ilgili düşünceleri ve övgüleri yer almaktadır.

Yedi bölüm, ek ve notlardan oluşan OMK’nin birinci bölümü “Bağlantılar” başlığını taşımaktadır. Başlığın altında ise okuyucunun merakını çeken ve birinci bölümde neler anlatıldığını özetleyen “Neden bir pediatrik koklear implant cerrahı bir sosyal bilimciye dönüştü?” sorusu yer almaktadır. Burada yazar kendi hikâyesini anlatmaktadır. Bir kulak burun boğaz cerrahı olan yazarın nasıl ve neden bir sosyal bilimciye dönüştüğünün çarpıcı hikâyesi bu bölümde anlatılmıştır. Dönüşümün asıl sebebi; bir cerrah olan yazarın çevresinde gelişen olaylara gözünü kapatmaması ve merak duygusuyla hareket etmesidir. Yazarın merak duygusunu harekete geçiren olay ise; fiziksel açıdan aynı durumda bulunan iki çocuk hastasının uygulanan aynı tedaviye farklı cevaplar vermesidir. İki çocuk da ameliyat sonrası duymaya başlamış ancak bir tanesi konuşma yetisini kazanmış ve normal öğrencilerin devam ettiği bir okulda yaşatlarıyla birlikte öğrenimini sürdürmektedir. Ancak diğer çocuk duymasına rağmen konuşma yetisini büyük ölçüde kazanamamış ve işitme engellilerin olduğu bir sınıfta işaret diliyle sunulan öğrenimine devam etmektedir. İki hastasının sunulan tedaviye farklı cevap vermesi yazarı oldukça sarsmış ve bunun nedenleri üzerinde düşünmesini sağlamıştır. Bu noktadan itibaren bir öğrenci gibi davranmaya başlamıştır. Görev yaptığı Chihago Üniversitesinin saygın profesörlerinden olan Susan Goldin-Meadow’un vermiş olduğu “Çocuklarda Dil Gelişimine Giriş” dersini bir dönem boyunca takip ederek çocuklarda dil ediniminin nasıl gerçekleştiğini anlamaya çalışmıştır. Aldığı bu derste çocuk psikologlarından Betty Hard ve Todd Risley’in 1960’lı yıllarda düşük gelirli ailelerin çocuklarının akademik başarılarını arttırmak için tasarladıkları bir araştırma dikkatini çekmiştir. Araştırma, çocukların akademik başarılarını arttırmak için yoğun kelime dağarcığını geliştirmeye dayalı bir programa dayanıyordu. Ancak uygulanan bu program başarılı olamamıştır.

OMK’nin ikinci bölümü “İlk Kelime: Ebeveyn Konuşmalarının Öncüleri” başlığını taşımaktadır. Bölüm Hart ve Risley’in geliştirdikleri anasınıfı çocuklarını ilkokula hazırlayan programın neden başarısız olduğu ile ilgili sorgulamalarla başlamaktadır. Hart ve Risley neden sorusuna cevap bulmak için çalışmalarına devam etmişlerdir. Kitabın tamamında verilmek istenen ana mesaj ise genel anlamda bu çalışmaların sonucunda elde edilmiştir. Tüm sosyoekonomik düzeylerden seçilmiş 42 ailenin çocukları yaklaşık dokuz aylıktan üç yaşına kadar takip edilmiştir. Araştırmadan elde edilen en çarpıcı sonuç: Sosyoekonomik düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının üç yaşın sonuna kadar 45 milyon kelime işittiği, sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarının ise 13 milyon kelime işittiğidir. İki düzeye ait çocukların işittikleri toplam kelime sayısındaki yaklaşık fark ise “30 milyon kelime” dir. Bölümün devamında bu kelime farkının sadece niceliksel olmadığı ve niteliksel olarak da önemli farklılıklar bulunduğu anlatılmaktadır. Kullanılan kelime çeşitliliği, matematiksel ifadeler, olumlu dil kullanımı vb. niteliksel kelime farklılıklarıdır.

OMK'nin üçüncü bölümü "Nöroplastisite: Beyin Bilimindeki Devrimin Getirdikleri" başlığını taşımaktadır. Bölümün girişinde çarpıcı bir cümle bulunmaktadır: "Beynimizin fiziksel olarak büyümesi büyük ölçüde dört yaşına kadar tamamlanır." Devam eden kısımda ise bu cümleyi kanıtlayan ilgi çekici araştırmalara yer verilmiştir.

OMK'nin dördüncü bölümünün başlığı "Ebeveyn Konuşmasının Gücü: Kullandığımız Dil ve Hayata Bakış Açımız" dır. Yazar bölüme kitabın genelinde vermek istediği mesajı doğrudan vererek başlamıştır: "Beyni optimum zeka ve istikrar için en iyi şekilde besleyen inanılmaz güç ebeveyn konuşmasıdır." Çeşitli araştırma sonuçlarına yer verilen bu bölümde şu mesaj verilmektedir: Çocukların doğumla elde ettiği potansiyellerinin gerçekleştirilmesi ebeveynlerin kullandığı dil tarafından sağlanmaktadır. Ayrıca bu bilginin tüm ebeveynler tarafından bilinmesi gerektiğine de dikkat çekilmiştir. Bölümde dikkat çeken bir bilgi ise kızların matematik başarısının erkeklere göre düşük olmasının sebebinin "cinsiyet kalıplaştırması" olduğudur. Yapılan çeşitli araştırma sonuçlarına göre evde ve okulda erkekler kızlara göre matematikle ilgili olarak daha çok olumlu ifadelerle desteklenmişlerdir. Bölümde ilgi çekici diğer bir kısım ise; erken çocukluk döneminde karşılaşılan olumlu bir dil ortamının çocukları daha empati sahibi ve ahlaklı yapacağını ifade edilmesidir. Bölümün sonunda şu çarpıcı gerçeğe dikkat çekilmiştir: Nazik, ahlaklı ve manevi değerlere sahip çocuklarımızın olmasını istiyorsak bunlara sahip ebeveynler olmamız gerekir. Yani her halimizle çocuklarımıza rol model olmalıyız.

OMK'nin beşinci bölümünün başlığı kitabın kapağında da yer alan "Üç K" dir. Kitabın savunduğu ana teori bu bölümde açıkça ifade edilmiştir: "Bebekler akıllı doğmaz, akıllı yapırlar; yani zekâya şekil verilebilir." Kitabın genelinde de beyin inşası kavramı üzerinde durulmaktadır. Beynin optimum potansiyele ulaşabilmesi için gerekenler sıcak, samimi ve zengin bir dil ortamıdır. Birinci K: Kavrayın. Yazar Üç K içinden en incelikli olanının birinci K olduğunu vurgulamaktadır. Ebeveynin yapması gereken bebeğin veya küçük çocuğun neye odaklandığını kavramak ve uygun bir zamanda bununla ilgili çocukla konuşmaktır. İkinci K: Konuşun. OMK'nin en başından itibaren savunduğu tez, erken çocukluk döneminde çocuklarla bol miktarda ve düzenli olarak konuşulmasıdır. Ancak burada ince ayrımlar da bulunmaktadır: Konuşulan kelimelerin türü ve kelimelerin nasıl ifade edildiği. Daha çok sayıda farklı kelime kullanma ve bunları ifade etme biçimi dikkat edilmesi gereken hassas noktaları oluşturmaktadır. Ayrıca çocuğun odaklandığı konu, durumla ilgili konuşulması da çok önemlidir. Üçüncü K: Karşılıklı Yapın. Karşılıklı yapın, çocuklarla karşılıklı sohbet edilmesini ifade etmektedir. Etkileşimin gerçekleşmesi için hem ebeveynin hem de çocuğun sohbete katılması gerekmektedir. Bölümün devamında Üç K'nin nasıl gerçekleştirilebileceği ile ilgili uygulama örnekleri verilmiştir.

OMK'nin altıncı bölümünün başlığı "Sosyal Sonuçlar: Nöroplastisite Biliminin Bizi Götürebileceği Yerler" dir. Yazar bu bölümde OMK'nin asıl amacının ne olduğunu ifade etmektedir. Yazarın ana gayesi; tüm çocuklara eşit fırsatlar verilerek optimum beyin gelişimlerinin sağlanması, toplumun daha üretken, istikrarlı, yapıcı, problem çözme odaklı ve empati duyguları yüksek bireylerden oluşmasıdır.

OMK'nin yedinci bölümünün başlığı "Kelimeleri Yayımak: Sonraki Adım" dır. Bir ülkenin en büyük zenginliği iyi yetişmiş insan kaynağıdır. Toplumu oluşturan bireyler sahip oldukları potansiyele optimum düzeyde ulaşabilirse daha üretken olabilirler ve içinde yaşadıkları toplumu da refah toplumu haline getirebilirler. Yazar bunun da OMK ile gerçekleştirilebileceğini iddia etmektedir. OMK'nin toplum içinde duyulması ve yayılmasında ki en önemli unsurun da OMK katılımcılarının kendileri olduğunu ifade etmektedir.

OMK'nin Ek kısmında ise yazar Amerika Birleşik Devletlerinde faaliyette bulunan erken çocukluk organizasyonları hakkında kısa bilgiler vermektedir. Kitabın tamamında birçok araştırmadan bahsedilmiştir. Notlar kısmında ise hangi sayfada hangi araştırmalardan yararlandığı ve bu araştırmaların kaynakçasına yer verilmiştir.

Otuz Milyon Kelime toplumun tüm kesimlerinin fayda sağlayacağı önemli bir eserdir. Özellikle ebeveynlerin, ebeveyn adaylarının, erken çocukluk eğitiminde görev alan eğitimcilerin, çocuk ve kadın doğum doktorlarının, hemşirelerin, öğretmenlerin okuması gereken bir çalışmadır. Kitabı okuyan tüm insanların da erken çocukluk dönemine dair bakış açılarının tümüyle değişebileceği

düşünülmektedir. Salt bilimsel bilgiler verilmeyip günlük yaşamdan da bolca örneğin verilmesiyle kitap ilgi çekici hale getirilmiştir. Verilen çarpıcı örnekler her kesimden insanın dikkatini çekecektir. Yazarın araştırma sonuçlarına göre sunduğu öneriler kendi içinde mantıklı ve tutarlıdır. OMK'nin tamamı okunduğunda büyük bir hayalin kitabın içine yerleştirildiği de okuyucular tarafından hissedilecektir. Birçok kişinin farkında olduğu erken çocukluk döneminin önemi kitap içerisinde bilimsel araştırmalarla da desteklenerek daha ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca kitap okuyucularda bebek ve çocukların beyin gelişimi için hemen bir şeyler yapılmalı duygusunu da hissettirmektedir. OMK'de kuramsal bilgilerin yanında uygulamaya dönük önerilerin de bulunması okuyucular için oldukça önemlidir. Verilen uygulama örnekleri de ev ortamında kolayca uygulanabilecek durumdadır. Otuz Milyon Kelime, hem iç kapakta hem de arka kapakta ulusal ve uluslararası yazarlar tarafından ifade edilen tüm övgüleri hak eden, iyi kurgulanmış bir eserdir.

Son söz olarak; okuyucular OMK'de çok daha fazla uygulama örneği görmek isteyebilirler. Özellikle matematik becerisinin gelişimi için ebeveynlerin uygulayabileceği basit uygulama örneklerine daha fazla yer verilmesi yazarın amacına ulaşması için önemli bir yol olabilir. Kitabın sonunda okuyucuların kendilerini değerlendirebilecekleri kontrol listesine yer verilmesi de OMK'nin yaygınlaştırılması adına önemli bir seçenek olabilir. Böylece kitabı okuyanlar erken çocukluk eğitimi hakkındaki bilgi, deneyim ve uygulamalarını yoklayarak eksik noktalarını giderme yoluna gidebilirler.

Kaynaklar

Suskind, D. (2018). *Otuz milyon kelime: Çocuğunuzun beynini geliştirin* (2. Baskı). Ankara: Buzdağı Yayınevi.